

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Bankgyűlés Székelyudvarhelyt.

Székelyudvarhely, okt. 20.

Sajátságos, mi szegény magyarok, arra vagyunk teremtve, hogy ahányszor nemzeti aspirációinkkal magasabbra akarunk emelkedni: vagy fennakadunk a levegőben, vagy lezuhanunk a magasságból. Mi vagyunk az a nemzet, akinél lángolóbban senki sem szereti a szabadságot s a kit belső meghasonlás és vad szeszélye az önmarczangolásnak minduntalan odáig sülyeszt, hogy a szabadságot vagy kompromittálja, vagy meg ne érdemelje. Mi vagyunk az a nemzet, a ki parancsolhatna másoknak, ha önmagának engedelmeskedni tudna, aki fegyelmzett öszertartással az ellenállás nagy sikereit érhetné el s a kinek a hadakozó sorai éppen a tömören álló ellenség előtt bomlanak föl, hogy egymásnak essenek, mint feldühödött testvérországok. Mi vagyunk az a megdöbbenő náció, a kit az Isten megáldott nagytehetségű, tisztajellemű vezetőférfiak gárdájával s a ki a megpróbáltatások legsúlyosabb idején mégis nehezen bukdácsol az események zavarában.

Amidőn azt hitte az ország, és joggal hitte, hogy viszonyai konszolidálódtak, hatalmas nagy párt áll szemben a bécsi törekvésekkel, akkor történik meg, hogy az egység megbomlik, s Bécs öröme a szenvedély lángja senyveszti el a nagy, egységes pártot. Kossuthék és Justhék szétvállása megdöbbenően hatott mi reánk itt künn a vidéken, hol az eseményeknek hullámaikat érezzük, de a mozgató erőt csak sejteni tudjuk. Csak azt látjuk, hogy az ország vezetésére kijelölt férfiakat hol a számító ész, hol a temperamentum dobálja ide, majd oda, melynek következtében közéletünk kisiklott pályájából s kiszámíthatatlan utakon csapong a bizonytalanság végtelen ürében. Mindnyájan érezzük a kisiklás okozta rázkódást, mindnyájan látjuk, hogy ismeretlen, fenyegető szférákon vágat velünk a végzetes erő. És megakadályozni ezt a nemzeti szerencsétlenséget, nincsen hatalmunkban.

Közismert tény, hogy az önálló bank felállításának időpontja körül támadt a zavar. Mig Kossuth a korábban hirdetett 1911-et, mint a bank felállításának idejét, elejtette azzal, hogy ezért más téren, más vívmányokkal kárpótolja a nemzetet és felfordulni nem engedi az országot, addig Justh és társai megmaradtak a korábban kitűzött idő, mint a bank szabadalom lejártának idő pontja mellett, anélkül, hogy bevárták volna azt a 8—10 napot, melyen belül biztosan eldől, hogy a királyi óhaj nyújt-e re-kompensációkat azért cserében?

Ez az, amit megérteni nehéz feladat. Mert ha Kossuth tényleg értékelhető nemzeti vívmányokat hoz a nemzetnek anélkül, hogy az állapotokat felborítaná, — minek a szétválás? Ha pedig újra hangzani fog a chlopyi: soha, — akkor meg ugyancsak minek a szétválás, a vilongás, erőnk gyengítése, az ország lejáratása,

megbizhatatlanságának igazolása?

Kétségtelen tény, hogy az ország, s így Udvarhelyvármegye közönsége is, olyan mértékben foglalt állást a tavasz óta, éppen a vezető férfiak biztatására, az önálló bank mellett, hogy azt csak egyszerűen felsőbb parancsra sutba dobni nem tudja anélkül, hogy azzal szolgálalkúságát ne igazolja. Udvarhelyvármegye törvényhatósága feliratban is leszögezte az önálló bank megvalósítása iránti követelését, lehet éppen csak azért, mivel a központi vezető férfiak így kívánták. Így tehát ügyelni kell és megfontolva kell elbírálnia az eseményeket, hogy megbízhatóságát ne tegye illuzoriussá. Nem elég csak en bloc elfogadnia a felülről jövő kívánságokat, hanem öszinteséggel kell mérlegelnie a jogos követeléseért cserébe esetleg felkinálható vívmányokat. És ha ezek a vívmányok értékelhetők, — úgy támogatja azoknak a politikáját, kik a nemzetet a megrázkódtatástól óvni akarják s a békés fejlődést akarják részére biztosítani, — ellenesetben pedig következetesen meg kell állania korábban elfoglalt álláspontja mellett, még ha chlopyi minden ördögével találja is szemben magát.

Mi ezzel az állásponttal e vármegye közönsége jórészének álláspontját tolmácsoljuk és ezen a szemüvegen át bíráljuk a ma itt tartandó bankgyűlést is. Készséggel méltányoljuk a bank érdekében küzdők nemes buzgalmát, következetességét, noha hibának rójjuk fel a türelmetlenség azon fokát, hogy a mig tavasztól késő őszig tudtak várni a megegyezési tárgyalásokra, addig most az őszön még 8—10 nap bevétele nélkül törésre vitték a dolgot és ezzel kettőbe szakították az ország legnagyobb pártját, melynek nyomán a pártvillongások olyan jelenségeivel, a harcok olyan szelével találkozunk, mely megdöbben. Az egyik oldalon a koalíció feltámadásának kilátása, melyre a mult ódiuma sulyosodik. A másik oldalon a szabadjára jutott szenvedély, a pártbékóktól felszabadult elfanatizmus. Amott a kibontakozás, mint ígéret, emitt a behódolás vádja. A Kossuth név mint csillogó irányelv s mint sárba tiport foszlány. Az alkotmányvédelem és az alkotmánykonfliktus zászlóbontása. Kiszámíthatatlan harcok, mely a parlamenti atmoszféra izzó lánvját végighömpölyögteti az egész országon, lángba borítja a közigazgatást, egymás ellen uszítja a társadalmi osztályokat, megperzseli a magánéletet, sőt a baráti és családi viszonyokba is behatol fojtó füstje.

Szóval, megdöbbenően szomorú az a perspektiva, mely előttünk, a beindult harcot nézve, megnyílik a nélkül, hogy annak végében konszolidált viszonyok biztatnának. Nem. A testvér harcz szörnyű átkának pusztítása a végén is megmarad, melyből még alkotmányválság is támadhat. Ezért elégejjék meg Bécsben a nemzet érzelmeivel folytatott játékot és ügyeljenek, hogy mibe viszik az országot. Ne ábrándítsák ki a politikai küzdelmek közérdekű rugóiba helyezett hitéből, mert ennek a kiábrándulás-

nak a visszahatása végzetes lehet. A magyar nemzet és a magyar politikai világ türelme a tavasz óta éli a megpróbáltatások gyötrelmeit. Ennek a türelemnek meg vannak a határai. Aki egy lojális, követeléseiben a lehetőségig mérsékelt nemzet józan higgadságával, politikai komolyságával s kinpadra feszített türelmével játszik csak azért, hogy rejtett célokat szolgáljon: az veszedelmes játékot üz. Jó lesz, ha Bécsben számolnak ezzel az igazsággal, ide lent pedig a testvér párt megéri egymást és egyesült erővel szolgálják az ország javát és — ha kell — egyesült erővel veszik fel a harcot Bécs ellen.

Ebben az értelemben üdvözljük a városunkba érkezett vendégeket.

Becsek Aladár.

A megegyezés tervezete.

Székelyudvarhely, nov. 19.

Jól értesült helyről közli velünk budapesti tudósítónk azt a tervezetet, mely alapján Bécsben a király és a kormány férfiai közt a tárgyalások megindultak, s a jövő hét első napjain dülőre is jutnak. Ennek a paktumnak teherszámlája a következő:

1. A választójogi reform megvalósítása, az Andrassy-féle tervezet megfelelő módosításával.
2. Az annexiók költségeinek már kiutalt és még kiutalandó költségeinek törvényhozási jóváhagyása.
3. Az állami költségvetés és rendes szükségletek elintézése.
4. A közös költségvetés megszavazása, a rendkívüli hadügyi költségekkel.
5. A bosnyák alkotmány ellenjegyzése.
6. A közös bank szabadalmanak meghosszabbítása 1917-ig az önálló vámterület tényleges beálltáig s a nemzetközi szerződések lejártáig.

Ezzel szemben a kooperáció követel-lapján ez olvasható:

1. Királyi deklaráció a bank kérdésben. A korona hivatkozással az 1907: XXIV. t.-cz.-re, elismeri elvben jogunkat az önálló bankra és annak lehetőségét kilátásba helyezi.

2. Teljes paritás a közös banknál. A bécsi és budapesti főintézetek teljesen egyenrangúvá tételnek, a bankjegykibocsátás a kvóta arányában kontingentáltatik a két intézet között. A budapesti bank egészen magyar szövegű bankjegyeket bocsátana ki. A kétféle bankjegyek korlátlanul forgalma a két államban korlátlanul biztosítottatik.

3. A készfizetések kötelező fölvétele mielőbbi időpontban, amely fixirozandó.

4. Katonai koncessziók. A kilenczesbizottság programjának végrehajtása és a honvédtüzérség fölállítására.

5. A katolikus autonomia rövid időn belül való életbeléptetése.

Körülbelül ezek a kívánságai a kormánynak, — amint elsőrendű forrásból értesülünk. Hogy az uralkodó mit fogad el, mit nem, az rövidesen megválik.

KRÓNİKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, nov. 20

„Lejtőn ki, hágón bé”.

Itt is, ott is személyes élű harcok villáma lobog. Az öt év előtti nemzeti küzdelem vezérei nem is ellenfelekként, hanem ellenségekként állnak egymással szemközt. Az egykori és a most feltörekvő érdemeket gyanúsítás homálya piszkítja, s a jelen és mult idők sok jóakarátát és nemes elszántságát kicsinylés gunyja torzítja. Ilyen zenebona van az előtérben. Magunkat, multunkat, jelenünket tépjük örült harakirivel, s elvesz vérbe borult tekintetünk előtt életünk célja, hogy mi lesz a jövővelünkkel.

Vagy talán éppen arra való is a sok lármás zenebona, hogy az érdeklődést a nemzet válságának lényegétől elterelje. Hiszen már meddig is jutottunk ebben a válságban? Tervelték hogy korszakra szóló programot végeztünk volna kormányzó pártot. Ehelyett a kormányzó párt alapját képezhető függetlenségi párt esett széjjel. Tervelték, hogy például az önálló nemzeti banknak akuttá vált követelménye helyett hasonló értékű vivmányt követelnek a nemzet gazdasági függetlenségének előmozdítására. Ehelyett arra kényszerülnek, hogy ismét és ismét további tárgyalásokra kapnak utasítást a bécsi Burgból, s a sok tárgyalás közt a jól elképzelt tervek körvonalai simitódhatnak, kopnak.

A mult hét politikájának sok zenebonája mögött körülbelül látni lehet már ezt a sivár valóságot. A függetlenségi pártnak saját magunk akarataiból való szétontása után úgy ahogy összeverődött egy többség, mely Bécs merevségéhez képest hajlékonyabb az uralkodó által hangoztatott alkotmányos kibontakozás elvégzésére. Fennmaradt az így összeverődött többség némi igazolásaként az a csonka reménység, hogy Bécsben kapva-kapva a függetlenségi többség szétrobbanásán, s szívesen adják, ami nemzeti engedményt az új többség kíván. És lám, annyi már bizonyosodott, hogy az új többségnek az előbbi többség szétrepesztése árán való megalakítására semmiféle engedmény kilátásba helyezésével nem adott előzetes biztatást a bécsi hatalom. Ezt az új alakulást mi kínáltuk először; anélkül, hogy előbb valamit kínáltak volna nekünk. A gyöngeségünket mi vittük először a bécsi piacra; anélkül, hogy előbb az ottani vásárló hajlandóságra ígéretet kaptunk volna.

Az új többség vezérei is oly utasítással jöttek

Egy székely találmányról.

Eltekintve a betegségek óriási tömkelegétől, melyek lépten-nyomon környékeznek az embert, hány és hány féle veszély van, melyre nem is számít, a mit csak akkor vesz észre midőn a baj teljes mértékben nyakába szakadt. Némely vidéknek szinte lehetetlen védekezni az árvizek ellen, más vidéken az elemi csapások teszik tönkre keserves munkájának jól megérdemelt gyümölcsseit.

Az emberi elme szakadatlan foglalkozik olyan találmányokkal, a melyek a védekezést lehetségessé teszik. Ma már az ár területeket gáttakkal védik a rohanó árvíz ellen, a jégverés és tűz ellen a biztosító társaságok adnak némi kárpótlást.

A természet adta dolgokat pótolni lehet a mindenható pénz által, hiszen ma a vasut a hajó és villamosság fénykorában alig van távolság. Ha egy vidék termését tönkre teszi a jég, pár nap alatt már akár Amerikából lehet pótolni a veszteséget, igaz talán drágábban jut hozzá, de hozzá jut s végeredményében mégis csak ez a fő, ez a lényeges.

Ettől, a keserves fáradsággal megszerzett gyümölcsnek elvesztése tehát világért sem tölti és nem töltheti el az embert akkora félelemmel mint a saját énye, s mégis talán ez az a mivel legkevésbé törődik. A míg nincs baj szinte közömbösen tér napi rendre egy-egy olyan találmány felett, a mely az ily nagyszabású veszélyek elhárítására irányul. S ha aztán bekövetkezett a nem remélt szerencsétlenség, akkor jut eszébe, hogy mindez elhárítható lett volna egy kis elővigyázattal egy kis áldozattal.

Nézzük azokat a rettenetes szerencsétlenségeket, melyeket a tűz okozott. Hány és hány ember esett áldozatul a bécsi Ring színház leégésével, az amerikai iroque színháznál, hány gyerek égett benne egy amerikai iskolában stb. De ne is menjünk messze. Mindnyájunk élénk emlékében él még a Párisi nagy áruház égése, a hol szivettépő rettenetes jelenetek játszódtak le, midőn a lakók menekülni akartak, de nem volt a menekülésre ut. Vagy ott pusztultak el a legrettenetesebb halálba, vagy az élet-öztön által sarkalva leugrottak a szédítő magasból s az utca kövezetén maradtak szétzúzott tagokkal a legtöbbször holtan — de nagyon sokan bűnös nyomorokon hordják tovább az élet terhes, nehéz gondjait.

Én az emberiség jótéendői közé számítom azon

haza, hogy még tárgyaljanak. Faragni kell még abból amit kibontakozási alapul felkínáltunk. A faragásból kihullott forgács-szilánkok elárulják, hogy Bécs engedményei alighanem a lehető legvékonyabbak és aligha van benne egy egész korszakra megnyugvást szerző kormányzati program.

Apponyi zseniális szónoki képpel mondotta egyszer, hogy nem megy az ország lejtőn lefelé, hanem ha lejtőn van is, de azon fölfelé halad. A székely embernek is van hasonló szótréfája, melyben azt kérdezi, hogy mikor megy az ember „lejtőn ki, hágón bé?” És ugy felel, hogy mikor visszafelé jön az uton. Hát mi is — úgy látszik — visszafelé jövünk. A mostani válságot megelőzőleg, Apponyi szerint, a lejtőn felfelé haladtunk. Most pedig a függetlenségi pártot, önálló gazdasági programot, s minden egyéb mást lefaragó kívánságok idején immár eljutottunk a lejtőn ki, egész a hágó tetejére, s haladunk, haladunk a hágón befelé...

Megváltás a székelyből.

Arad város törvényhatósága büszke és szép cselekedetet vitt végbe, mikor kimondotta, hogy a szabadságharc vértanúinak vesztőhelyét nemzeti tulajdonként megváltja, erre a saját emberségéből 200 ezer koronánál többet áldoz, s így pótolja ki a közadakozásból és sorsjátékból nagynehezen összegyűlt pár ezer koronát. Valóban nemcsak a mult iránti kegyeletnek tett eleget a nemes város, hanem a jelen idők nemzedékét is megváltotta attól a székelytől, hogy a magyar Golgothának nevezett helyen cukorrépa-termelést, vagy spódiumgyárat ne csináljanak. Mert a jelen idők nemzedékétől csakugyan kitelt volna az a lanyhaság, hogy az eféle üzleteskedő kegyeletért eltűrje.

Hiszen üzleteskedő kegyeletért volt az a gondolat is, melylyel sorsjátékot terveztek, hogy ennek a jövendőtől megvegyék a vesztőhelyet. Ez az ország — úgy látszik — a sorsjátékok hazája. Aztán csinálnak olyan elmés sorsjátékokat, hogy annak kivitele megtömi a rendezők zsebet proviziókkal, a boldog nyerteseket egy sereg biztonsági tüvel és gyűszűvel, s azt a jó célt, — amiért látszólag rendezték, — végleg diszkreditálja. Szomorú példa rá a Gyermekekvédelmi Liga hirhedt sorsjátéka.

S az aradi vesztőhelyt is sorsjáték jövendőtől akarták megvenni. Nem mondjuk, hogy ez sorsjátékot is a Gyermekekvédelmi Liga sorsjátékához hasonlítanak terveztek. Azt azonban minden mélyebb kutatás nélkül megállapíthatjuk, hogy nagyon sok sorsje-

embereket, a kik tudásukat, tapasztalataikat arra fordítják, arra használják fel, hogy eszközt és módot találjanak az ilyen veszélyekből az emberek megmentésére.

Nemcsak az föltaláló, nemcsak az lángész, aki az elemeket az emberiség szolgálatába hajtja, hanem az is, a ki eszközöket talál fel az emberiség megmentésére.

Nekünk vidéken kis városokban vagy falukban mennyivel könnyebb a helyzetünk mint a nagy város lakóinak, kik 3—4 ik sőt ma már 20—30-ik emeleten laknak úgy keresik kenyerüket, micsoda lelki állapotban hajthatják nyugalomra fejüket, vagy foglalják el helyüket a munkában.

Egy ilyen föltalálóról és találmányáról akarok megemlékezni nemcsak mint az emberiség jótevőjéről, hanem azért is, mert ez az ember közülünk való székely — szentléleki *Hajdó* Márton m. kir. csendőr főhadnagy, a ki oly mentő készülékeket talált fel, hogy pár perc alatt a tűzhaláltól a legnagyobb biztonsággal ment meg egész családokat.

Ilyen készülék a „mentőzsolya” a mely össze rakva egy szép butordarab, de át lehet alakítani heverő divánná, ágygá, lehet alakítani belőle egy asztalt és négy széket, s bármelyiket pár perc alatt. Ezenkívül, a mi a leglényegesebb, tűzvész esetén mentő eszközzé alakul át s ez sem tart tovább 1—1 $\frac{1}{2}$ percnél. A zsolyának hirtelen ledobva a hátát, s a két kartámlányát, s kizuzva a sinen járó üllökéjét előttünk áll az elmésen össze szerkesztett mentő készülék, a melynek horgát az ablakban készen álló szögbe kell akasztani s a széket az ablakon kilőni. A mint ez megtörtént a szék automatikusan szétnyílik, és saját magát egy drót hálóból készült korlattal veszi körül s 8—10 ember menekülhet benne, bármelyik emeletről, a mint a próbánál fényesen igazolódott. Óriási előnye e mellett, hogy nemcsak le lehet szállni, hanem a készülékkel a tüzoltók fel is emelkedhetnek arra az emeletre, a hol a tűz van s ott a helyszínen a legnagyobb pontossággal olthatják el a tüzet. E zsolya nemcsak a magán lakásokban, de a színházakban is igen nagy szolgálatot tesz. A páholyok egyik szükséges butordarabját adja s veszély esetén kész a menekülési eszköz is. Feleslegessé teszi a színházaknak újonnan tervezett átalakítását, hogy minden 60 ember részére külön kijárót építsenek a mi bizony óriási összegekbe kerülne. De eltekintve ettől, a magánéletben is rendkívüli nagy hasznára van az emberiségnek. Schöberl

gyet kellene eladni, míg abból az elég nagy összegnek hirdetett főnyereménynek és a vesztőhely földjének az ára kitelhetik. Nagyon sok sorsjegy eladásához pedig nagyon sok árusító kell és az árusítók üzleti szokásához képest a sorsjegyek tulajdánál is a reklámfogások ezeiféle változata lép munkába. Így kerül a nemzeti cél a különféle üzletek pudlijára; így darabolódik szét a nemzeti kötelesség nyereszkeskedő, spekuláló vásárlásokba; így lesz az aradi vértanuk emléke reklám, akárcsak a korcsmák felett a lengő, logó, hívogató gyaluforgács.

Ilyen megburcoltatást talán mégsem érdemelnek a nemzettől a nemzet vértanui. Mégis készültek rá, sőt a sorsjegyek már forognak is és hangzik szerzetesét a biztatás, hogy repülőgépet, meg száguldó autóbilit lehet nyerni velük. Hát a nemzet kötelességérzetének gyorsabb száguldására, a nemzeti kegyelet lendületes kirepülésére csakugyan találó hívogatók ezek a nyereségtárgyak. Hanem hogy ezeket a nemes érzéseket csak nyereségek kilátása árán lehessen fölkelteni, ez nagy székely az egész mai nemzedékre.

Hála legyen Arad városának, hogy megváltott minket ebből a székelyből!

A Sóvidék mozgalma.

— Parajd—székelyudvarhelyi vasútvonal. —

F.-Sófalva, nov. 16.

Még fülemben csengenek azon hangok, melyeket a közel multban az „Udvarhelyi Híradó” hasábjain, majd az e czélből közrebocsátott felhívásban olvastam, melyek a sóvidék jelenlegi elhagyatottságára, elzárt helyzetére az összes érdekelt tényezők figyelmét felhívják. E felhívás nyomán a tettek következtek, a melyek még a kezdeményezés stádiumában vannak, de oly impozáns módon nyilvánultak meg e hó 6. és 12-én Parajdon az e czélből tartott értekezleten — melyen az egész sóvidéke vezetősége és értelmisége jelen volt — hogy maga a kezdeményező korondi bizottság sem hitte azt, hogy mennyire létkérdése e vasut a sóvidékének, mily érdeklődést költött fel magánál a népnél és mily számosan sorakoztak e cél szolgálatába.

A tervezett vasútvonal kiépítésénél nem csak arról van szó, hogy a Parajd—marosvásárhelyi vasut Székelyudvarhely végállomással összeköttetést kapjon, nem is csak arról, hogy így a város, a sóvidéke a

szék helyett sokkal praktikusabb egy ilyen mentőzsolyát beszerezni a mi nemcsak ágygá, de divánná, asztal és székké, és mentőeszközzé is átalakítható. Ez a zsolya egy teljes szoba-berendezés.

Ujabbán Hajdó a mentő készüléket erkélyre alkalmazza. Az erkély az épületen áll mint annak disze, s ép úgy használható mint az eddig építettek, de meg van a roppant nagy haszna, hogy pár pillanat alatt mentő készülékké alakul át s a hány ember csak rá fér menekülhet bármely emeletről. Ugyanígy készített divatos virágtartókat az ablakokba a melyek szintén mentőkészülékek. A nagy városok felhőkarcolói részére czégtáblákat, a mi a mindennapi hivatásban is megteszi szolgálatát, de mint mentő készülék is mindig készen van.

Nagyon praktikusak az ágygá átalakítható kocsis és automobil ülések. Szerencsétlenség esetén, a beteg elszállításánál vagy ha nem akar idegen ágyban aludni az illető, hát alhatik saját ágyában, mert azonnal átalakítható.

Hajdó főhadnagy az egész világra szabadalmat nyert, s ide haza akarta értékesíteni, de ősi magyar szokáshoz híven mindenütt sikert főltre talált, s így kénytelen nagy horderejű találmányával a külföldre fordulni, a hol örömmel fogadják. Ott fel tudják fogni értékét, mi majd csak meg fogjuk venni.

Magának az államnak kellene ilyen dolgot a kezébe venni, támogatni, hogy forgalomba hozza találmányát. Elrendelni a színházakban a mentő zsolyák alkalmazását, középületeken a mentő erkélyeknek alkalmaztatását, hiszen ez semmivel sem kerül többre mint a rendes erkély s ezen kívül mint mentő eszköz kifogástalanul használható. Minden valamire való találmányunk külföldre kerül! Vajjon mikor fogunk mi is a nyugat kulturájába boilieszkedni?

Büszke lehet az a tiszteltreméltó testület a mely a legvadabb nemzetiségi fészkekben is egyedüli hű támassza a magyar állam eszméinek, terjesztője a magyar kulturának, büszke lehet, hogy ott van sorában a föltaláló, a ki szabad idejét nagy és nemes czélok szolgálatára szenteli, s e mellett mint m. kir. csendőr híven odaadással teljesíti szolgálatát úgy, hogy nem régebben is miniszteri elismerésben részesült.

Büszké lehetünk mi székelyek, hogy sorainkból került ki, s fájjalunk kell, hogy találmánya még nem részesült eddig kellő támogatásban. De reméljük, a mi késik nem mulik.

Tarcsafalvi Pálffy Aladár.

szomszédos irányokba közvetlenül bekapcsolódva, nagyobb fejlődésnek induljon, nem is egyedül arról, hogy hazáknak egyik legnagyobb sztratégiai pontjához közvetlen és biztos támpontot nyújtson, hanem mindezek mellett főképp arról az országos érdekről, hogy hazánk délkeleti részében izoláltan lakó és mindenfelől ellenséges érzelmi nemzetiségek által körülbástyázott és itt a nemzeti magyar eszmét képviselő székelység, a nagy magyarsággal — e vonat segítségével egymással közvetlen érintkezésbe lépessen.

Mindkét értekezleten közkívánatra járásunk derék főszolgabírója Dr. Demeter Lőrincz elnökölt. A 6-án tartott értekezleten a korondi előkészítő bizottság propositiójához csatlakozott az egész sóvidéke. Ugyanekkor elhatározatott Udvarhelyvármegye törvényhatóságához egy memorándum beterjesztése és annak előkészítésére Benedek Kálmán főmérnök elnökléte alatt egy 3 tagú albizottság küldetett ki.

Ismerve azon körülményt, hogy a „Kalanda” utvonala most kikerülendő, új utvonalt építésének terve van elfogadva, sőt az előmunkálatok kezdetüket veendő, kívánatosnak tartja értekezletünk megkérni az alispánt arra vonatkozólag, hogy az új utvonalt költségei, tekintve, hogy könnyebb és jobb közlekedési eszközöz jutnánk a vasuttal, — e vasut építésére fordíttassanak.

Ugyancsak kérelmezik, hogy úgy — mint annak idején a Székelyudvarhely—héjjasfalvi vasutépítésnél, Udvarhelyvármegye minden községe és legfőképpen Székelyudvarhely városa törzsrésztvények váltására köteleztessék; mert köztudomásu dolog, hogy annak idején a Sóvidéke községei — minden közvetlen haszon híjával — az épített vasutvonal költségei fedezetésére, népességük és nagyságukra való tekintettel horribilis összegű törzsrésztvények váltására köteleztettek. Tekintve, hogy a Székelyudvarhely—héjjasfalvi vasut mint végnyulvány a befektetett tőke kamatait sem hordozza, forgalma gyenge — biztos kilátás van arra, hogy minden tekintetben új és pezsgő életet, élénk forgalmat hoz a körvasut kiépítése és a székely anyavárosokhoz közvetlen összeköttetése.

E hónap 12-én a folytatólag tartott értekezleten a nagy gonddal és mély szaktudással szerkesztett memorándum felolvastattott és azt változatlanul elfogadták. Határozatilag kimondatott sokszorosítottása és egy, az érdekeltségéből összeváltogatott száztagnu küldöttség által annak Udvarhelyvármegye fő és alispánjához való benyújtása. Ez értekezlet határozatából kifolyólag megkérlik a vármegyén összes országgyűlési képviselőit, törvényhatósági tagjait és mindazokat, kik ügyünk közhasznu és messzejövőbe kiható érdekeit méltányolják és támogatni kívánják.

Fenti két értekezleten, hol ur és székelygazda, iparos és kereskedő érdeke oly lelkes és őszinte kifejezésre jutott, alkalmas arra, hogy az együtt töltött órák hatása alatt egymás lelkében kölcsönösen felébresztett benyomásokat ne engedjük a multnak mindjobban elhomályosuló kódébe eltűnni, hanem azokat élénk emlékezetben ápolni, a jövő reményében fontartani, fejleszteni gazdasági, ipari és kereskedelmi előnyünk biztosítására fordítani iparkodjunk.

Végezetül köszönetet mondok Dr. Demeter Lőrincz járásunk szeretett főszolgabírójának, ki mind két értekezleten az einöki tisztet betöltötte és türelemmel, szeretettel vezette.

Hetszer Kálmán.

Udvarhelyvármegye muzeuma.

Székel yudvarhely, nov. 19.

Udvarhelyvármegye két izben szedte össze a megyében talált muzeális tárgyakat, azonban azokat mind a két izben átengedte — szerény véleményünk szerint helytelenül — a sepsiszentgyörgyi muzeumnak. Innen van azután az, hogy amig minden városnak van speciális megtekinteni valója, addig Székelyudvarhely csak többé-kevésbé elfuserált középületivel és egymást ferdén keresztező utczengeivel dicsekedhetik.

Igaz ugyan, hogy a vármegye az egyesület által gyűjtött muzeális tárgyakat átengedte a Székely Nemzeti Múzeum kezelésébe, de ezzel az egyesület további működésének alapja még el nem veszett. Mindenekelőtt ki kell emelnem, hogy az egyesület gyűjteményének átengedése a tulajdonjog fenntartásával történt. Tehát amikor az egyesület olyan lehetőségeket tud teremteni, s olyan további anyagot tud gyűjteni, mely az átengedett anyaggal együtt a megye

történeti, néprajzi, tájismereti és természeti érdekeségeiről kimerítő, változatos és önálló értékű képet nyújthat, akkor bekövetkezik az a kulturális szükség, hogy a megye a Székely Nemzeti Múzeumban való tulajdoni részeseződését kivegye, s önálló muzeumot alkosson. Ennek a jövedőnek a kiképzéséért fenn kell maradnia az egyesületnek.

Az alapszabályok is elsősorban ezt a célt írják elő. A cél még nem merült ki az eddigi gyűjtemény összehozásával. Az eddigi gyűjtemény inkább régiségtani értékű, egy-egy jel a mult történelméből, de még nem olyan szerves csoport, mely történetünk egyes korszakait kellően meg tudná világítani. A gyűjteményt tehát ki kell egészíteni olyan szempont szerint való gyűjtéssel, hogy az a megye történelmének alapos és kimerítő leírásához nemcsak egyes jeleket, hanem az adatok, időrendben jövő emlékek egész sorozatát tudja nyújtani segédeszközként. Erre Udvarhelyvármegyének kell, s csak e megyének lehet törekednie, mert az egész székely nemzetet érdeklő mozgalmak, szervezések, törvényalkotások e megyéből kerültek ki, s így az idevonatkozó adatok is csak e megyéből hordhatók össze. Ez adatgyűjtés azonban más megyében való muzeális törekvésekhez nem lehet központosítva, mert ez a központosítás természetszerűleg nem végezhető itt nálunk intenzív, mélyreható és minden részletet felfejtő munkát. Ezt magunknak kell és magunknak lehet a legalaposabban elvégeznünk.

A történeti mult adatainak ilyen rendszeres és az eddigi gyűjtemény szerves kiegészítésére törekvő gyűjtése végett az egyesület azt a módot választhatja, hogy eddigi gyűjteményét a vonatkozó emlékek, történelmi tanúságok ismertetésével feldolgoztatja. Ezzel a munkával olyan tagjait bizza meg, akik történelemmel foglalkoznak, és kivált a megye történelmével ismerősök. E munka kész levén, az egyesület további munkaprogramot dolgoz ki, melylyel a megye történetét korszakokra osztja. Legelőbb is a 48-tól napjainkig folyó és a történetírás által legkevésbé ismert korszakot veszi munkába. Kijadja a szerepeket egyes tagjainak, hogy a korszakról még élő szóhadományokat különböző vidéken levő ismerőseiktől gyűjtsék össze. A szóhadományok mellett folyhatik egyes tárgyak gyűjtése is. Evégett a vidéki papokat, tanítókat, jegyzőket felsőbb hatóságaik útján is megkeresheti az egyesület.

Igy áll elő az az eredmény, hogy az egyesület egy eddig homályos korszak adatait egy pár évi munkával földeríti, s általános történetünk szempontjából is becses, mert rendszeres gyűjteményt hoz össze. Akkor következhetik más homályos történeti korszak felderítésére új munkaprogram.

De nemcsak történelmi értékű gyűjtésre kell törekednie az egyesületnek, hanem a megye viszonyait jellemző egyéb érdekességek összegyűjtésére is. A megye ismertetésére. Népszokások, népviselet, népi ipar, népmesék, népdalok felkutatására, leírására, lerajzoltatására. Evégett szintén rendszeres munkaprogramot kell alkotni, s felkérni azokat, akikben valamelyes előszeretet van ilyen munkák végzésére, hogy ily irányban gyűjtéseket, kutatásokat végezzenek, s arról beszámoljanak. A beszámolás pedig nemcsak egy-két gyűjtött tárgy átadásával történhetik, hanem a gyűjtött adatokat feltüntető képek kiállításával, vagy felolvasásokkal is. Ez még jövedelmet is hozhat az egyesületnek.

Amellett az ilyen irányu működés az egyesület körén tulterjedő érdeklődést is kelthet, s a megye társadalmát művelődési kérdésekkel való foglalkozásra szoktatja. A megye népének szellemét emeli, jó szokásainak megbecsülésére, tovább fejlesztésére biztatja. A muzeum létesítésére és fenntartásán kívül ezt a második célt is előírják az alapszabályok.

Visszatérve a muzeum létesítésére és kifejlesztésére előírt cél körébe, meg kell említenem, hogy további gyűjtésnek a megye tájai ismertetésére is kell törekednie. Sok szép tájunk magunk előtt is ismeretlen. Erről fényképeket, festményeket mind gyűjthetne az egyesület. Összekapcsolhatná ezt a munkáját kirándulások rendezésével, melyre idegen érdeklődőket, nyaralást keresőket toborozhatna. Így a muzeális gyűjtés ismét összefüggésbe jönne az irántunk való érdeklődés felkeltésével és a kulturális hatások fozozásával.

Tovább menvén a gyűjtésben, a rendszeres kirándulások a földünket jellemző természeti ritkaságok összehordására is vezethetnek. Az itt előforduló ásványfélékből rendszeres gyűjteményünk nincs. Tudjuk, hogy van ez is, az is, de mennyiségükről, értékükről nem vagyunk tisztában. Földtanunk nincs, a

geológiai alakulások ismeretlenek, — pedig ennek rendszeres gyűjteményben való ismertetése ipari fejlődésünkre is előnnyel járhatna.

A muzeális gyűjtésnek ilyen minden irányu munkája elhozható a szükségé, hogy az egyesület külön otthonot emeljen. Most is ennek az otthonnak a hiánya okozta leginkább, hogy eddigi gyűjtésünket a sepsiszentgyörgyi muzeumba kellett költöztetni. Ha azonban a Muzeumegylet az általam vázolt módon intenzív és rendszeres működést fejt ki, ennek a hatása a maga kulturális otthonának megszerzésére is rávezet. A közoktatásügyi miniszterium a mult években hozzáfogott a kulturházak építéséhez. Ilyen kulturházat szerezhethet az egyesület is magának, s a vármegyének, ha munkáját, gyűjtését, népnevelő tevékenységét fokozottabban folytatja. Akkor rámutathat e munkája nagyjelentőségére, s belátásra bírhatja a közoktatásügyi kormányt, hogy nekünk is szükségünk van kulturházra.

Igy lesz otthona a mi kulturánknak, s így leszünk mi otthon a kulturában. Ezért a biztató, főlemelő célért érdemes élnie a Muzeumegyletnek!

Dr. Páál Árpád.

Másfél napos közgyűlés.

— Székelyudvarhely város közgyűlése. —

Székelyudvarhely, nov. 19.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete 18. és 19. ikén tartotta második közgyűlését, melynek fő tárgyát a jövő évi költségvetés megállapítása képezte. A gyűlésen Gattárd János polgármester elnökölt, ki az első féléről szóló jelentése kapcsán mintegy programját adta a tanács 1910. évi működésének, amennyiben a városbáza és vízvezeték építése, Kókereszt-tér rendezése, sétatéri hid felépítése ügyében a tavaszi közgyűlésre kidolgozott javaslatokat fog előterjeszteni. A gyűlésen egészen meglepetésszerűen feldobódott a községi iskola ügye is, s egy pillanatra úgy tetszett, hogy a nyomán támadt hullámok mármár maguk alá temetik egy évtized nehéz munkáját, s az ügy újra kezdődik a telek keresésnél akkor, amidőn a város a sétatér mellett egy hold területet az iskola céljaira már át is engedményezett a kormánynak. A hullámok azonban a csütörtöki ülésen elültek, s a kérdést pénteken sem engedte a polgármester szavazás alá bocsátani, mivel tárgyszoratra kitűzve nem volt. A gyűlés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő.

Napirend előtt Gyertyánffy Gábor a régi városházán eszközölt átalakítási munkálatokat tette szóvá, amennyiben azzal az épület biz'osságát látja veszélyeztetve. Hlatky Miklós a Küküllő partján tapasztalt föld'opások ellenőrzését ajánlotta a polgármester figyelmébe, ugyszintén a mezőrendőri kihágásokban az ítéletek meghozatalát sürgeti meg. Dr. Valentsik Ferenc az ezeltől három évvel, a költségvetés tárgyalása rendén tett felszólalását idézi, melyben a város közzgazdasági életének hathatós munkálatát sürgette. Felszólalására akkor kapott megnyugtató válasz nyomatit nem látja. Ez alkalommal arra kéri a tanácsot, hogy a hozzá beadott kéréseket akár így, akár úgy, de intézze el. Konkrét esetekre hivatkozik. Szükségesnek tartja, hogy ha a Kossuth utcát pazarul világítják, legyenek figyelemmel a város szélső utcáira is, hol közevet és világítás hiányában a közlekedés lehetetlenné vált. Az építkezési engedélyek körül tapasztalt állapotokat említi majd fel és kéri az építbizottságot, hogy a törvény rideg paragrafusába a megértés és méltánylás szellemét is vigyék bele, mert a polgárság érdekét valóban csak akkor szolgálják. Elnök válaszol a felszólalásokra. A régi városházán eszközölt átalakításokat az építő bizottság engedélye alapján bérlő végezteti. A mezőrendőri kihágási esetekben a vizsgálat még nincsen befejezve. A Bem-utca világitási ügyét a vállamosbizottság elé fogja utalni. A Küküllő-utca újabb kavicsozása jórészt befejeztetett. Az építkezési engedélyek körül a tanács a legjobb lelkiismerete szerint jár el, s megvédi a szomszédok jogait is, mint tette azon esetben is, melyre felszólaló hivatkozik. A válaszokat a közgyűlés tudomásul vette. Ezután Elnök a folyó év első feléről tette meg jelentését, melynek keretében vázolta azokat a lényegesebb beruházásokat, melyekre nézve javaslatait már márcziusban a közgyűlés elé terjeszti. Így a városháza építése, a Kókereszt-tér rendezése, a sétatéri hid felépítése azok, melyeket a jövő év tavaszán részben megvalósítani, részben megkezdeni akar.

Gyertyánffy Gábor örömmel veszi tudomásul a polgármester tervezetét, azonban szükségesnek tartja, hogy azzal egyidejűleg a városi rendezési terv és vízvezeték ügye is előkészítessék. A sétatéri hidat pallószzerűleg óhajtja megoidani. Hlatky Miklós: A sétatéri hid felépítését főlöslögesnek tartja, mivel e városrész kihasználásába a képviselőtestület bele lett ugratva. Inkább drága pénzzel vásárolt telken a központban óhajtja látni az iskolát, mellyel egyidejűleg

H I R E K.

Székelyudvarhely, nov. 19.

külső iskolákat is építtetnének. A helyet sem tartja egészségesnek, s nézete szerint úgy néz ki a dolog, hogy az egész nemzeti miniszteri fogalmazócska erőlteti, ki hatalmát akarja éreztetni. Indítványozza, hogy küldöttség útján kérjük a minisztert, hogy a város korábbi ajánlatától tekintsen el.

Elnök: A dolgot befejezettnek kell venni, mivel a város kötelező nyilatkozatát a miniszter akceptálta. Dr. Solymossy Lajos úgy véli, hogy a beiskoláztatás ügyét nem szolgálja a város, ha az iskolát a sétátra teszi. Szóvá teszi a vízvezetési próbafurásokhoz használt gyarló eszközöket. Véleménye szerint a palaréteget, mely itt 150—200 meter lehet, kell átfurni, nem pedig a feltalajt. *Vajda* Ferenc az iskola elhelyezése tekintetében szintén új eljárást ajánl. Dr. *Kassay* Albert ítéletet mond a vita felett, s általában a felett, ahogyan a közgyűlés a közügyeket kezeli. Tizenkét évi vita után sikerült megállapodni az iskola helyére nézve, s akkor egy ötlet alapján kész a közgyűlés korábbi határozatát s így magát dezavualni. A kijelölt helyet igen is központinak és egészségesnek tartja, s az építkezés céljaira a miniszter szakközvege is elfogadta. Ahhoz hozzájárul, hogy az oda vezető hid költségei kérelmeztesse. **Elnök:** Inti a képviselőtestületet az új eljárástól, mivel tudomása szerint a miniszter szívesen visszalép az egyezségtől, de akkor a városnak két annyiban fog kerülni az iskola. *Sebesi* János kérdést intéz a tisztügyészhez, hogy a polgármester jelentésnél ez az ügy tárgyalható-e? Dr. *Pál* Ernő nem tartja tárgyalhatónak, s elnök a vitát bezárja.

A tárgysorozati tárgyakra áttérve, a közgyűlés Dr. *Válentsik* Ferenc indítványára tudomásul veszi, miszerint a kereskedelmiügyi miniszter a város vám-tarifáját nem hagyta jóvá és egyben utasítja a tanácsot, hogy ez ügyben 30 napon belül a miniszterhez felterjesztést tegyen. Özv. *Szabó* Józsefné kérésére 300 kor. évi kegydíjat megszavaztak. A díjok napidija felmérésre beadott kérelmet úgy intézték el, hogy utasították a tanácsot, hogy szabályrendeletet dolgozzon ki, melyben a fokozatosság elve érvényesüljön. Az önkéntes tüzoltó előterjesztett költségvetését 5505 kor. bevétellel és 6660 kor. kiadással úgy hagyták jóvá, hogy a hiányt enyhéssé el egyes tételek törzése által. A rendőrök és hivatalszolgák lakbéréül egyenként 120 kor. összesen 2520 kor. megszavaztak még pedig *Geartyffy* Gábor indítványa alapján ideiglenes jelleggel. A tanonc iskola történetének megírásához 40 korrall hozzájárultak.

A pénteki gyűlés első tárgyát az óvoda államosítása képezte. *Soó* Domokos tanácsos előadó a jelenlegi kiadások felajánlásával javasolja az ügy elfogadását, akként, hogy az e célra építendő ház költségeinek törlesztéséhez a hozzájárulást a miniszter a törlesztés tartamára engedje vissza. Ezzel eléri a város, hogy jelenlegi óvoda helyisége felszabadul, s a fejlesztés okozta költségektől is megszabadul. Elfogadták. Az Eötvös-utcai Vargapatak-híd újraképzésére pályázatot irnak ki. A közmunka összeírása és kivetése körül tapasztalt rendetlenségek megszüntetésére utasították a tanácsot. A telekkönyvi átalakítással felmerült 2505 kor. birtokarányban a birtokosokra aránylagosan kirójják.

Ezután az 1910. évi költségvetés tárgyalására tért át a közgyűlés, melyet *Solymossy* Lajos számvető ismertetett. Miután általánosságban elfogadták, a részletes tárgyalás rendén nagyobb vitát provokált *Hlathy* Miklós azon indítványa, miszerint a bevételek rovatóból kihagyassék a Csere erdő fűterméséből előirányzott 3000 korona, mivel az a birtokosságot illeti meg. A hosszabb vita eredményeképpen a közgyűlés kiküldötte a polgármestert, első tanácsot és tisztügyészt, hogy a közbirtokossággal ez ügyben tárgyaljon, a kérdést tisztázza; a tételt törölték. A költségvetést az előbbi határozatok értelmében módosították; egyébként pedig egészében jóváhagyták. A katonai új baráka építési költsége leszámolását akként hagyták jóvá, hogy a vállalkozót csupán a késedelemről származott mintegy 600 korna kár megfizetése kötelezi.

Tudomásul vette a közgyűlés az új baráka farészeinek karbolineumozását, ugyancsak a katonai ürszék építési költsége elszámolását. Ugyancsak hozzájárult a Rózsa-utcai Vargapatak hídja és a Sós-füredő hídja építési elszámolásához akként, hogy az utóbbi többlet építkezéseiről a városi mérnök ellen indítani szándékolta fegyelmi vizsgálatot eltekint. Hozzájárultak a *Szabó*-féle ház 750 kor. bérbeadásához; a régi városbáza emeletét Polgári körnek 400 kor. adják át azzal a kikötéssel, hogy a nagyermet a tanács is használhatja. A főreáliskola játszóter 15 éves szerződését akként hagyták jóvá, hogy felmondás esetén a befektetést 2500 korrall tartozik megváltani a város. A Dalegyletnek 40 korona faátalányt adtak. A kucsebernek áruháza építését engedélyezték. A *Phonciere* azon ajánlatát, hogy az összes épületek biztosítása esetén a 10% províziót a városnak átengedi, elfogadták akkorra, midőn a szerződések lejárnak. A tanonc iskola tanítói választását alaki okokból megsemmisítették. A tanonc iskola felügyelő bizottságába *Barcsay* Károlyt és *Kovács* Domokost megválasztották. A virilisek összesítő bizottságába Dr. *Nagy* Samu, *Soó* Gáspár, és *Zakor* József kiküldettek. *Holstein* Simont 600 korrallal nyugdíjazták. A községi iskola terveit a tanfelügyelő észrevételeivel kiadták a városrendező bizottságnak, hogy javaslattal terjessze a közgyűlés elé. Ezzel a másfélnapos közgyűlés véget ért.

Bankgyűlés Székelyudvarhelyen. A vasuti állomásra vezető utcák nemzeti lobogó díszes a Bethlen-utcai unitárius templom előtt felállított diadalalkap máris előre hirdették, hogy az október hó 17-éről elmaradt népgyűlést a függetlenségi párt Justh csoportja — megtartja Székelyudvarhelyen. A fővárosi lapok nyomán az a hír volt elterjedve, hogy a népgyűlésre *Justh* Gyula is személyesen eljön s ve'le pártjának legalább 30—40 tagja. Az érkező képviselők elé a szombat reggeli vonaton *Válentsik* Ferenc képviselő vezetése alatt nyolcz tagu küldöttség utazott Héjjasfalvára. A küldöttségben voltak: *Persian* János, *Barcsay* Károly kereskedők, *Szakács* János szíjgyártó mester, *Bálint* György, *Daróczy* Miklós timár iparosok s *Papp* Zakor József vendéglős. Az érkezőket a helyi állomáson *Biró* István vendéglős vezetése alatt lovas banderium várta és kísérté be *Válentsik* képviselő lakására. Dr. *Válentsik* Ferenczen kívül Dr. *Hinléder* Ernő, Dr. *Gyarmathy* Dezső, *Kállay* Tamás, *Csizmazia* Endre soproni képviselő, a város szülötte és *Bakonyi* Samu Debreczen város követe érkeztek meg. Az állomáson összegyűltek kedvét lehangozta, hogy nem jött el *Justh* Gyula. A *Justh* Gyulának szánt virágcsokrot *Bakonyi* Samu kapta. Az állomásról a menet hosszú kocsisorban indult meg, az első négyes fogaton *Válentsik* Ferenc jobbján *Bakonyi* Samuval s azután mindenik kocsi-ban egy-egy képviselő az elébe utazott küldöttség egy-egy tagjával. Az unitárius templom előtt felállított diszkapunál *Csillag* József takarékpénztári főkönyvelő fogadta lelkes beszéddel a képviselőket s az igazságnak tartozunk vele, ha konstatáljuk, hogy *Csillag* beszéde nagyobb hallgatóságot és lelkesedést érdemelt volna. *Csillag* üdvözléte *Bakonyi* Samu válaszolt s azután a menet élén a banderiummal, a helyi zenekar *Rákóczi* indulójának hangjai mellett *Válentsik* Ferenc képviselő *Kossuth* utcai lakására ment, ki vendéglő látta képviselőtársait és a küldöttség tagjait. A késő délutáni órákban fátylós menettel tisztelték meg a vendégeket, amikor a polgárság üdvözlétét Dr. *Pál* Ernő ügyvéd tolmácsolta. Este bankett volt a Budapest-szállóban s ugyancsak a Budapest-szállóban lesz ma délelőtt fél 11 órakor a népgyűlés is, melyről lapunk jövő számában fogunk megemlékezni.

Székelyhidu Viktor. A földmivelési miniszter *Székelyföldi kirendeltségének* székelyudvarhelyi megbízottja *Dörner* Béla más állásra nevezetvén ki, helyét a marosvásárhelyi központból *Székelyhidi* Viktor foglalta el. *Székelyhidi* Viktor hazarészünk egyik legjelesebb szakfőria a mezőgazdaság terén. Sok éven át titkára volt az Alsófehérmegyei gazdasági egyesületnek, a melynek kötelékében eredményesen gazdag és általánosan elismert sikeres munkásságot fejtett ki. Mint itt született, itt tanult és itt növekedett ember teljesen ismerős az erdélyrezi viszonyokkal, tudását és tapasztalatát azonban más vidékek jeles gazdaságaiban is gyarapította. Remélhető tehát, hogy működése Udvarhely megyére nézve áldásos és közmegelegedéssel járjon leendő. Ez annyival inkább remélhető, mert *Székelyhidi* nem csak teljesen kiforrott szakember, hanem koncillans modoru férfi is. Mi szívből üdvözljük új állásában és szerencsét, sikert kívánunk működéséhez. Udvarhely vármegye gazdaközségének pedig melegen ajánljuk szives bizalmát és barátságát. (Sz. P.)

Az új adótörvények végrehajtása. A pénzügyminiszter rendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, felhivta őket arra, hogy az új házadó és új földadótörvény értelmében intézkedjenek az 1910. évi adó kivetési munkálatainak megindítására. A rendelethez részletes utasításokat csatolt a miniszter, a ki arról is rendelkezett, hogy a közönséget hirdetményben tanítsák ki a szükséges tudnivalókról.

Nőegyleti fillérestély. A Jótékony Nőegylet fillérestélyei sorozatát e hét szerdáján kezdte meg és pedig fényes sikerrel. A Budapest-szálló termét díszes közönség zsufolásig megtöltötte, mely ragyogó jókedvvel mulatott hajnal feléig, amennyiben műsor után kedélyes táncmulatság következett. Az estélyt *Félegyházi* Mariska, *Mezei* Nelli és *Szöllösi* Irén rendezték, kik élvezetes programról gondoskodtak. *Pálffy* Aladárné és *Nagy* Elemér dialogót adtak elő, mely úgy hangulatos voltánál, mint a szereplők kedves játékánál fogva, végig derűtségben tartotta a közönséget. Ezután *Palló* Imre szavalta élénk színezéssel Poé A holló című költeményét. Utána Dr. *Váró* Zoltán nagy tetszés mellett tárogatózott. Műsoron kívül közkivánatra, Dr. *Pálffy* Jenő szülőben futyolt. A szokatlan programszám méltán aratott fényes sikert, mivel a futyolás művészete te-

rén ami elérhető, azt *Pálffy* Jenő olyan könnyedén produkálta, mintha az a legegyszerűbb dolog volna. A közönség zajosan megtapsolta a szereplők valaményét. Műsor végeztével, mint említők, tánczra perdült az ifjuság. — A következő fillérestély 24-én, szerdán lesz és *Ferentzi* Margit, *Lántzky* Malvinka és *Lele* rendezik, kik szintén szép műsört hoztak össze. Így: szaval *Gönczi* Gábor ügyvédjelölt, énekel *Manchen* Margit, *Dobó* Zoltán vezetése mellett főreáliskolai ifjak kvartettet énekelnek, *Lántzky* Malvinka és *Szabó* Bandi dialogot adnak elő, *Derzsy* Zoltán kereszturi tanár énekel. A közönség pártfogásába ajánljuk ezen nemes czélt szolgáló kedélyes estéket.

Halálozás. *Luckhaub* Gyula főgimnáziumi tanárt és nejét súlyos csapás érte: szép, kis fél éves leánykájuk *Margitka* f. hó 18-ikán elhunyt. A szülők fájdalomát enyhítse a jó barátok, ismerősök részvétele.

Erzsébet napja. Folyó hó 19.-én, Erzsébet napján, a helybeli Oltáregylet nevében, szeretett elnöknőjét Dr. *Válentsik* Ferencznét nagyszámu hölgybizottság üdvözölte. A hatalmas nagy csokrot szép beszéd kíséretében adták át. A kitüntető figyelmet *Válentsikné* keresetlen szavakkal köszönte meg.

A Polgári önképző-egylet ma este fél 8 órakor tartja a Budapest-szálló nagytermében táncz-csal egybekötött műkedvelői előadását, mely alkalommal *Sári néni* operett kerül színpadra. A műkedvelők fáradozása méltán érdemli ki a közönség támogatását.

Bedő Ferenc sirjára adakoztak: *Szakács* K. 5 kor. a *Riemer* K. Gusztáv ivén aláírtak kívül fizettek: *Biró* A. 10 kor. *Evinger* A. és *Csillag* J. 5—5 kor. Dr. *Macskásy* I. 1 kor. Összesen befolyt eddig 504 K 85 fill. Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetemet s kérésemet azok, akik még nem adakoztak, hogy adományaikkal a célba vett rendezést elősegíteni kegyeskedjenek. Dr. *Solymossy*.

Jegyző választás. Szentegyházasfaluban a körjegyző választást f. hó 15-én tartották meg Dr. *Demeter* Lőrincz főszolgabíró elnöklété mellett. A 45 szavazatból 40-el *Vass* Gáspár pálfalvi jegyzőt választották meg. Az oláhfalusiak *Vass* Gáspárban kiváló jó munkaerőt találtak, ki ügyüket minden tekintetben a legjobb uton fogja vezetni a boldogulás felé.

Az erdélyi ref. egyházkerület rendes közgyűlését f. hó 13—15. napjaiban tartották meg Kolozsvárt. A közgyűlésen mindvégig Br. *Bánffy* Dezső, e kerületi főgondnok elnökölt. Az alalakás megtörténte után Dr. *Kenessey* Béla püspök kegyeletes szavakkal parentálta el az egyházkerületnek csaknem két évtizeden át volt főgondnokát, *Simó* Lajost, akiben az igazi jó családfőnek, a derék hazafinak s a szerény, de ép olyan lelkes egyházi embernek mintaképe veszett el. Az egyházkerületi közgyűlés e megüresedett díszes állásba egyhangulag *Lissai* Ferencz, gorbói birtokost választotta meg, aki páratlan egyháztársadalmi munkásságával már régóta kiérdemelte az egyházkerületnek osztatlan bizalmát. A tárgysorozat gerinczét a püspöki jelentés tette. E jelentésben *Kenessey* püspök különösen a gyulafehérvári és nagyszabenyi egyházmegyékben a f. évben tett látogatása eredményét közölte egy történelmi visszaemlékezés keretében beillesztett poétikusan szép beszámolóban. Ezzel kapcsolatban megemlékezett székelyudvarhelyi kollegiumunkról is, ahol a múlt ősszel végzett egyházkerületi bizottsági látogatás alkalmával mindeneképpen ékes rendben talált s a legmelegebb elismeréssel szólt az abban lüktető, eleven életéről. A választások rendjén udvarhelyi kollegiumunknál a néhai b. e. Dr. *Bodolla* Gábor gondnok helyét, világi előjárósági tag minőségben — mert a gondnoki állás az új törvények szerint megszűnt — Dr. *Sebesi* János alispánnal töltötték be; a szintén néhai *Solymossy* Endre utódjával pedig Dr. *Kósa* János, h. tanárt hívta el a közgyűlés bizalma. A kollegium előjárósága e választásokkal mindenestre két kemény munkatársat nyert, akikre egy a mult hagyományai, mint a jelen- és jövőbeli reménység sok szép feladatot rónak. A papszentelés keretében illesztett be a *Kálvin* ünnepeit. A kolozsvári reformátusoknak belfarkas-utcai nagy templomát szorongásig megtöltötte erre az alkalomra az ünneplő közönség. Az amagy is lélekemelő papszentelés a *Kálvin* emlékeztetének felújításával mély hatást gyakorolt minden hallgatóra. A beszédet *Kenessey* püspök mondta. A kerületi közgyűléssel párhuzamos volt az egyházkerületi értekezlet közgyűlése, tanulságos egyháztársadalmi előadásokkal s szervezési javaslatokkal. Ezek közül a legfontosabbat, hogy az értekezlet a nagy reformátor emlékének hathatósabb kifejezése s munkájának tovább vitele céljából átalakult *Kálvin Szövetségé*. Azt a nagy jelentőségű egyháztársadalmi tevékenységet, melyet tíz éven át az *Egyházkerületi értekezlet* fejtett ki, a megkezdett alapokon s a változott életviszonyokhoz való alkalmazkodással ezutánra a *Kálvin-Szövetség* fogja tovább vinni. A közgyűlés az igazgató tanács évi jelentéseinek és más adminisztratív ügyeknek letárgyalása s az egyházi és iskolai választásoknak megejtése után a püspök imájával kedden délelőtt ért véget. (ó)

Szent Antal estély. A folyó hó 21-ikére hirdettet Szent Antal estély folyó hó 23 án, kedden, tartatik meg a főgimnázium nagytermében.

Képviselői beszámoló. Az oláhfalusi kerület imént megválasztott országgyűlési képviselője, *Embery Árpád*, 15 én, hétfőn választói előtt beszámolt. Ismertette azokat az elveket, melyek alapján Kossuthhoz csatlakozott, illetve továbbra is őt tartja vezéréül. Választóinak bemutatta a Kossuth által irt és őhozzá intézett következő levelet: „Kedves Embery barátom! Minthogy azon válság után, mely pártunkat érte először fogsz megjelenni választóid közt, üdvözlöd őket nevében és buzdítsd őket, hogy tartsanak ki azon zászló mellett, mely az én kezemből soha mást mint hazánk önállóságáért való küzdelmet nem fog jelképezni. Isten tartsa meg és gyarapítsa Oláhfalut. Budapest, 909. nov. 13. Barátod *Kossuth*.” A levél mély benyomást tett a választókra és egyhangulag bizalmat szavaztak Emberynek. Kossuthot, Apponyit táviratilag üdvözlötték.

A parcellázások állami ellenőrzése. *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter valamennyi főispánhoz, köztük *Ugron Ákos* főispánhoz is, az alábbi közérdekű rendeletet intézte:

A parcellázások kellő ellenőrzése, illetőleg a kisgazdákra nézve káros parcellázások lehető megakadályozhatása végett felkérem méltóságodat, utasítsa a kormányzatára bizott vármegye területén működő kör- és községi jegyzőket, illetve városi hatóságot, hogy a száz holdon felüli birtokok parcellázásáról, melyekre nézve a mozgalom a községekben megindul, méltóságodnak azonnal szigorú felelősség terhe alatt tegyenek jelentést, hogy így méltóságod a parcellázás közérdekű, vagy káros üzletszerű voltáról minél előbb tájékozódhassék, s hogy méltóságodnak módjában legyen a parcellázásra vonatkozó véleményét hozzám idejekorán felterjeszteni. Sok parcellázásról ugyanis csak olyankor szerzek tudomást, a mikor már helytelen irányu tárgyalás kellő mendebe terelése leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik, holott, ha kellő időben értesítést kapnék, a kisgazdák érdekeinek megvédése kész helyzetek által nem nehezítettnek meg. A mennyiben a törvényhatóság területén üzletszerű parcellázásra már vételek történtek volna, azok feldarabolásának ügyét különösen éber figyelemmel szíveskedjék kísérni és engemet arról sürgősen értesíteni.

A Főreáliskola ifjúsága, mint jeleztük, december 4 ikén tartja táncmulatsággal egybekötött műkedvelői előadását, amidőn *A sevillai borbély* című vígjátékot adják elő. Az estély meghívóit a rendezőség a napokban bocsátja ki. — Jegyeket előre Székely Dénesnél lehet váltani.

Székelykereszturi unit. gimnáziumról azt az öröndetes hirt közlik velünk, miszerint az E. K. Tanács elbatározta, hogy a gimnázium új telkén, mivel a Pap János-féle telket nem sikerült megszerezni, épített. Az építési terv és költségvetés előleges elkészítésére és tájékoztatásra felhívta *Pakey Lajos* építész-mérnököt.

Honvédszobor Olaszteleken. A következő felhívást vettük: Vissza, vissza a multakba! Vissza hatvan év előtti szomorú időszakba, midőn nemzetünk élet halálharcának nagyszerű küzdelmeit vívta. A székelység hozzá méltóan vette ki a részét az ádáz küzdelmekből. Verbásztól Schwechátig, onnan vissza a csiki bérczekig harcólának fiaink jogért, hazáért, szabadságért. Az 1848 ik év utolsó havaira esik itt Erdélyben a szabadságharc legszomorubb korszaka. Már október végén csak Háromszék, az újabb kor e Spártája, volt az egyetlen fellegvár, hol a harcok kockája megfordult. Az alig hatszáz lakót számlált Olasztelek községet sem kímélte meg a harcvihar. Ágyuk dörögtek be a községet. Karácsony szombatján a ref. templom előtt több honpolgár vére festette az utca havát. A kis község 107 férfja vett részt a szabadságharcban. Közülök többen estek el Segesvárnál és nyugosznak tán Petőfinkkel közös sírban haltak el Magyarsároznál, Temesvárnál, Beszterczenél, Felsőrákosnál. Emléket a haza névtelen hőseinek! Igen, honvédszobrot szándákozunk emelni itten Olasztelek a ref. templom vérel áztatott szép tere névtelen hőseinknek, bár szerényebb kivitelben. Egy oltárt a haza szeretetnek, hogy a későbbi nemzedék odajárva borujon le a hazaszeretet e jelvénye előtt. A honvédszobor létrehozása már kezdeményezve. A Gazdakörből a végrehajtó bizottság megválasztva. Hozza meg a jelzett célra a haza hű fia önkéntes adóját. És megindítjuk ezennel a gyűjtést azon reményvel és bizalommal, hogy az olaszteleki honvédszobor nem sokára állni fog. Mély tisztelettel kérve a támogatást, — a gyűjtőívnek még az eredménytelenség esetén is — és a befolyt összegnek Bartha

Károly szoborbizottsági elnök czimére leendő elküldését. — Adományokat szerkesztőségünk készsége továbbítja.

Táncestély Parajdon. Parajdon f. hó 27-ikén az állami elemi iskola helyiségében műsorral egybekötött jótékonycélú táncestélyt rendeznek *Tunyogi-Csapó Endre* és *Klór Vilmos* elnöklété mellett. A táncmulatságot a következő műsor előzi meg: 1. Nyitány. Előadja a dicső-szentmártoni zenekar. 2. Pierre és Nion, énekli: *Dobos Nándorné* zongorán kíséri *Nagy Kálmán*. 3. Jenő és Palika, előadja: *Dobos Nándor*. 4. Hegedűn játszik *Csapó Endre* plebános. 5. Szaval *Pelsőczy László*. 6. Magyar népdalok; hegedű kísérettel énekli: *Dányi János*. Belépti díj: személyjegy 2 K., családjegy 3 személyig 5 K. Kezdeté este pont 8 óraker. Felőfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség.

Kisipari mintaműhelyek. A Székelyföld kisiparának fejlesztése céljából a kereskedelemügyi miniszter ez idén is tíz kisipari mintaműhelyre hirdettet pályázatot. A pályázat két mintaműhelyre nézve meddő maradván, a miniszter most újból pályázatot hirdet a következő két mintaműhelyre: 1. Csikszereda városban felállítandó *hentes* műhelyre. 2. Sz. Udvarhely városban felállítandó *fenyőfakádár* műhelyre. Pályázhatók szakmájukban kiváló elismert tanúsító, egyénileg megbízható oly *székely iparos segédek*, kik a Székelyföldön végleg megtelepedni és iparukat önállóan üzni szándékoznak. Állami adományképen kapják a fent elősorolt műhelyek a mintaszertű szerszám és gépfelszerelést és az ipar megkezdéséhez első szükségletül némi anyagkészletet. A pályázati kérvények a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez címzendők és a marosvásárhelyi állami székelyföldi iparmúzeum igazgatóságához folyó évi december hó 10 éig beküldendők.

A gyermek estély eredménye. Hazafias tisztelettel jelentjük, hogy a római kath. iskola növendékeinek közjóra irányuló törekvésének gyümölcsét 22 szegénysorsu gyermek élvezi. 15-nek csinos kivitelű téli ruhát szereztünk be, 7 pedig cipőt kapott. Mily szép, midőn a kis gyermekek egymásért nem kimélnék semmi fáradságot s még főnnségesebb az, midőn a n. é. közönség a gyermekek törekvését szerető jó indulatával támogatja! (Szerzetes atyák).

— **Táncztanfolyam megnyitása.** Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki közönséget, hogy f. hó 30-án a „Budapest”-szálló nagytermében táncz-tanfolyamot nyitok. Tandíj 6 heti tanfolyamra 12 korona. Haladóknak 8 korona, a gentriboston betanításával együtt. A 6 heti tanfolyam alatt növendékeimet tanítom az összes modern tánczokon kívül az eredeti francia esztétika szerinti illem és test-ügyességre is. A bostont külön 3 óra alatt betanítom, óránként 4 korona, csoportban 2 korona díjazás mellett személyenként. 5—10 éves babákat külön órák alatt tanítom. Tanítási napok: szombaton, kedden, szerdán és pénteken. Iskolás gyerekeknek d. u. 5—7-ig, felnőtteknek este 8—11-ig tart. Beiratkozni lehet Beteg Pál könyvkereskedésében és a tanórák alatt. Házaknál csakis meghívásra jelenek meg. Kiváló tisztelettel *Sára Miklós*, budapesti okl. táncztanító.

Állati betegségek. Lépfene megszűnt Bivarczfalva községben. — Sertésorbáncz megszűnt Felsőrákos községben. — Bivalyész megszűnt Felsőrákos községben. — Veszettég megszűnt Zetelaka községben.

Tanoncz Otthon.

Székelyudvarhely, nov. 19.

A székelyudvarhelyi iparos- és kereskedőtanoncz iskola felügyelő bizottsága megbízása folytán tanulmány szempontjából meglátogattam a brassói tanoncz otthont. Ezzel kapcsolatosan iparkodtam — és sikerült is beletekintést nyernem a brassói iparoktatás beléletébe. Ezek után igen könnyen megvonhatom a párhuzamot Brassó és Székelyudvarhely iparosotályának szellemi, erkölcsi és anyagi tőkéje között. Brassónak mintegy 1200 önálló iparososa van, kik körülbelül 700 segéddel — s jelenlegi tanonczoktatási adatok tanúsága szerint 838 tanulóval üzik iparukat. E 838 tanuló a törvény értelmében kötelezett oktatást 16 csoportra, azaz: 8 előkészítő, 5 első, 2 második és 1 harmadik osztályra tagolva nyeri. A tanórákat pontosan látogatják a tanulók, melyben az előrelátó, okos, — nagyjából részben száz mesterek nemcsak meg nem akadályozzák, de sőt hathatósan támogatják őket.

Jól tudják a mesterek, hogy az iparhoz kell

szellemi képesség is s hogy a műhely gyakorlat egymagában nem elegendő, hogy az iparos osztályt azzá a hatalmas védőbástyává tegye, erősítse, melyre nemzetgazdasági szempontból mulhatatlan nagy szükség van a hazának.

Ott ritka a tanoncziskolában az analfabeta s s ezt is a környék román községei szolgáltatják az Albina nemzeti irányu törekvéseinek hathatós támogatásával. Hogy az Albina micsoða önérdékű kulturmissiót teljesít csak Brassóban, arra elegendő fényt vett azon tény, hogy ez évben is 140 román fiut helyezett el egymaga az ottani ipar terén s, ezek mindennemű gondjait magára veszi, gyarapítván ezáltal saját erejét itt, a mi drága székelyföldünk szomszédságában.

A brassói iparos mester csak szorultságból vesz fel oly iparos tanuló, ki egy pár középiskolai osztályt nem végezett.

A tanoncz otthon, mely ott már 12 év óta fenáll, az iparos tanoncz ifjúság önképzőköré. Vasárnap délutánoként csak ugy sietnek a tanonczok az otthonba, akár a színházba vagy cirkusba a mulatni vágyó nép. Ott vidám dalok, szavalatok, magánjelentek és felolvasások előadásával szórakoztatják tanoncz társaikat s művelik fokról-fokra saját erkölcsi szellemi világukat.

Meg is látszik a hatás. Valamennyi tanoncz igen nagyon vigyáz, nehogy épp rajta vegye észre vezetői közül bárki is a jó izlés és a csin érzék hiányait. Magát illedelmesen viseli, szereplő társát meglepő figyelemmel, érdeklődéssel hallgatja végig s ég a vágytól keble, hogy ő is olyat produkáljon. Gyakran, ha kedvez az időjárás, kirándulások tartják az otthon eredményes működését.

A tanoncz, ha felszabadult és segédde lett, első és igen kedves teendőjének ismeri, hogy belépjék az iparosok önképzőkörébe. Feljár szorgalmasan az egyesületbe, hol intelligens vezetőségétől és iparos főnökeitől csak a társadalmat építő egészséges eszméket hallja hangoztatni. Ennek erős hatása alatt állván, esetleg az egyesületbe belépni szándékozó mételezett gondolkodásu egyéneket egyesült- és egyhangu erős óvatossággal utasítják vissza.

Jó példával járnak elől maguk a derék segédek, mesterek, — kik többen beléptek a tanoncz-otthonba, csupán azon igen helyes és dicséretre méltó szándékkal, hogy az otthon és iparos társadalom között összekötő kapocsként szerepelhessenek. Kiveszik részüket tevékenyen a szereplők meghallgatásán, bátorításán kívül a jó példaadásból, a közvetlen munkaságból. Maguk is részt vesznek időnként a szereplésben s jó példaadásukkal az otthon vezetőjének szerepét is ezáltal megkönnyítik.

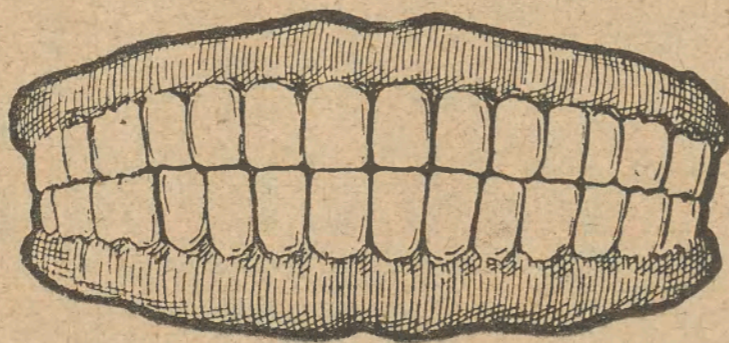
Rövid időn belül Székelyudvarhelyen is megkezdí a tanoncz otthon működését. E célra nálunk csupán a vasárnap délután áll az elcsigázott és agyongyötört iparostanulók rendelkezésére. Bár egyetlen szabad délutánjukat fogják a fiuk az említett célra áldozni, mégis nagy haladást jelent az iparos osztály fejlesztése érdekében. A társadalomban mozogni tudó, csiszolt egyének napról-napra nagyobb számban fognak kikerülni az életbe, kiknek mind több több fogalmuk leend a jogok ferde ismeretén kívül a köteleességek alapos tudása és lelkiismeretes végrehajtása felől is.

A mesterek vannak hivatva első sorban, hogy a nemes cél érdekében jóakarukat kifejtsék. Ne tartásák hát vissza semmi ürüggyel tanonczait az otthon látogatásától, hanem inkább serkentsék, buzdítsák őket. Goldoljanak arra, hogy pár év múlva alkotmányos jogokat gyakorló polgártársak és jó barátjuk rejtőzködik mostani tanonczukban. Ne feledjék el a mai nehéz megélhetés forgatagában se, hogy vétkezik az, ki embertársai előtt a boldogulás, fejlődés legkeskegyebb ösvényét is elzárja.

Engedje hát a tanoncznak a vasárnap délutánt minden iparosmester, hadd táplálhassa az is a hétköznapi nehéz munkában kifáradt testét, lelkét egy kis üdítő szabad mozgással, kedélynemesítő és értelemfejlesztő szórakozással, mert tagadhatatlan, hogy csak egészséges testű és lelkű egyedek alkothatnak erős, egészséges iparos osztályt.

Paál Sándor
iparos tanonczisk. tanító.

Reményi
Frigyes

fogászati műterme
Székelyudvarhely, Kossuth-u. 56.

(Pannajoth-féle ház).

Fogad: délelőtt 8-12 óráig és délután 3-5 óráig.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégénél.

Sz. 694—1909. jgy.

Faeladási hirdetmény.

Homoróddaróc község nyilvános szó és zárt és írásbeli árverésen eladja Udvarhelyvármegyében Homoróddaróc község határán fekvő „Héviz“ nevű erdejének 1906—1908. évi 5.95 k. hold területű vágás területén található szakértőileg felbecsült 599 drb. 28—60 czm. mellmagasság átmérőjű kiváló jó minőségű tölgyfáját, melynek fatömege 126.3 m³ I. osztályu, 357.2 m³ II. osztályu, 252.3 m³ III. osztályu műfában és 319.1 m³ tűzifában állapított meg.

Az eladandó erdő terület a kaczai vasút állomástól 10.9 km. távolra fekszik, melyhez 7 km. jó törvényhatósági és 3.9 km. elég jó mezzei és erdei ut vezet.

Kikiáltási ár 14923 korona, melynek 10%-a bánatpénzképpen leteendő. Az árverés folyó évi **december 13-án** d. e. 10 órakor Homoróddaróc község házájánál lesz megtartva.

Az árverési és szerződési feltételek eladó község előljáróságánál és a székelyudvarhelyi es a m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Hororóddaróc, 1909 november 19-én.

Barra Sándor, **Mártini János,**
jegyző. bíró.

Faeladási igazolvány.

A fenyédi közbirtokosság a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 1909. évi 7945. számú engedélye alapján nyilvános szó és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező Árvátfalva II. h. részben (Tizenhétfalva havassán) levő erdejének 106.96 k. hold területén talált és szakértőileg törzsenként felvett 41,368 drb. 12—70 czm. mellmagassági átmérővel bíró luczfenyőfáját. A részletes becslés eredménye képen a következő faanyagok bocsáttatnak eladás alá:

1. I. oszt. fűrészáru (36—70 czm. vastagságban) 3,247 m³, 2. II. oszt. fűrészáru (26—35 czm. vastagságban) 5,812 m³, 3. I. oszt. épületi fa (19—25 czm. vastagságban) 4,929 m³, 4. II. oszt. épületi fa (19—18 czm. vastagságban) 4,424 m³, összesen 18,412 m³ műfa és 2,322 m³ hulladék 83,700, nyolczvanháromezerhatszáz K. 50 f. becsár, mint kikiáltási árban.

Az eladandó fatömeg a székelyudvarhelyi vasúti állomástól 29 klm. távolra levő erdőben tővön áll és ezzel 14.8 klm. kitünő állami, 14.2 klm. felerészben elég jó, másfelerészben gyengébb erdei ut köti össze.

A kikiáltási ár 10%-a bánatpénzül az árverés kezdete előtt az árverező közeg, kiküldött kezéhez teendő le.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverés Fenyéd község házájánál 1909. **december 22-én** délelőtt 9 órakor veszi kezdetét.

Az árverési és szerződési feltételek a fenyédi közbirtokosság elnökénél és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Fenyéden, 1909. évi november hó 18-án.

Sándor István, közbirt. elnök.

MEGJELENT

Udvarhelymegyei Kalauz

a III-ik elemi osztály földrajzának anyagához. Saját rajzaival ellátta és írta **SZÁSZ FERENCZ** állami iskolai igazgató-tanító.

Ára 50 fillér.

Megrendelések közvetlen a kiadó céghez: **BECSEK D. FIA** könyvnyomda intézendők, mivel tekintettel olcsó árára, a könyvkereskedőknek adni szokott %-ot nem bírja meg.

Sz. 990—1909. krj.

Árverési hirdetmény.

Alóírott község előljárósága közhírré teszi, hogy a község koreszmáját — a község házájánál — 800 korona kikiáltási ár mellett 1909. **november 28-án** délután 1 órakor nyilvános árverésen legtöbbet ígérőnek 1910., 1911., 1912. évekre haszonbérbe adja.

Árverési feltételek a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Székelydála, 1909. november 3-án.

Godra Mihály, **Márton Dénes,**
körjegyző. k. főbíró.

MEGJELENT

Udvarhelymegye Földrajza

Vezérkönyv elemi iskolai tanítók számára. Az új miniszteri tantervhez alkalmazkodva, saját rajzaival ellátta és írta **SZÁSZ FERENCZ** igazgató-tanító. — **Ára 3 korona.** —

3 kor. 20 fillér előzetes beküldése mellett megrendelhető: **BECSEK D. FIA** könyvnyomdában.

Árlejtési hirdetmény.

Erked község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy Erked község által 1910. évben építendő új közsegháza és jegyzői lakás építése, Erked közsegházánál **1909. évi december hó 6-án** délelőtt 10 órakor nyilvános szóbeli árlejtésen vállalatba fog adadni. Az árlejtés megkezdése előtt írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtnak.

Kikiáltási ár a módosított előmértet költségvetés szerint, — a község által adandó anyagokon kivül — 29,953 korona 65 fillér, azaz Huszonkilencezerkilencszázötvenhárom kor. 65 fillér, melynek 10%-a, vagyis kikerekítve 3000 korona, készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban bánatpénzül az árlejtés megkezdése előtt lefizetendő, vagy pedig a zárt írásbeli ajánlathoz melléklendő.

Az építési tervrajz, előmértet költségvetés és feltételek Erked község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Erked, 1909. november 10.

Molnár János, jegyző **Schenker János,** bíró

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyított háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsolésnek bizonyult községyénél, oszónál és meghűléseknel

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K 140 és K 2.— és újszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél. Budapest.

Dr. Richter gyógyszer-tára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Téli menetrend.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

V.-v. 8511	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8513	V.-v. 8514	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8512
616			250	142			544
682			306				526
644			319				513
708			344				457
711			403				427
731			416				419
748			434				355
802			449				402
1	214	620	927	1	144	708	1
820	459	937	533	1122	1054	321	316
848	525	1064	602	1052	1042	310	244
	628	1123			935	142	
	1	1			1126	358	
	643	1146			930	127	
	855	255			747	1054	
	1	521			1025	1127	
	900	307			746	1044	
	1050	510			553	854	
	232	1109			218	415	
	730	720			910	820	

Magyar ember csak magyar ásványvi-ét igyék!

Magyar ásványviz

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomor baj ellen
Borszéki Fökt, köszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyúviz
Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, húgyhajtó
Boholti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légszűrő ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásztonfökt (Saluteris) jó és litheum tartalma
Répáti, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomor bajok ellen
Sztójai, czukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványviz gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!